

Ortographie niederzuschreiben, weil, obfchon ſie kaum einen Büchſenſchufs von einander in der Vorſtadt von Laybach wohnen, eine befondere Ausſprache und Mundart haben? Iſt nicht da die Grammatik nothwendig: die Lehrmeiſterinn recht zu reden und zu ſchreiben?« —

Naznanivši vire, iz katerih naj zajema dobropisnost (Derivation, Analogie, Anomalie, Orthöpie itd.), kaže več beſedi, ktere različnega pomena ſe ſkoro enako izrekujejo, vendar naj ſe v piſavi po laſtnih čerkah dobro razločujejo na pr. dejli die Theile, dejly er theilet; gaſim ich wade, gaſim ich löſche; gödèrna bāba gödèrnā brummet; jé er iſt, jè er iſt; kraj End, Ranft, kray Staat, Land; pèta die fünfte, pèta die Ferſe, pejta gefungen, pejdta geht ihr 2; pyli getruncken, wyli geſchlagen, bili geweſen, pili feile du; ſvèt heilig, ſvejt die Welt, ſvjet ein Rath, ſvit Tagesanbruch, ſvyt itd. — O preponah kaže „ſnamene tèga perkrayſhanja, te lozhitve; dolgè potéfaj Komma, potéfaj is ſgórno piko Strichpunkt, kluge ali sèrpi Einfchließungszeichen, ſnamene tèga odſtavka Paragraph, tega noterupeluvānja Anführungszeichen, ſa kaj ſpremiſleti Gedankenſtrich, zhérknya ali wèliſh Anmerkungszeichen.

V ſpevèrčnosti mu je peſmèſka mira Reimmaafs, ſtih, rajſha, raja Reim, Verſe; odſèknoſt Apokoppe, ſviſhatnoſt Hyperbole, ſmajſhatnoſt Miſe itd. „Natur, Genie, und Uibung machen auch in Krayn den geſchickteſten Poeten, was ſonſt Mühe, und Kopfbrechen nicht zuwegenbringen“. Napoſled ima imena nekterih malikov itd., ktere ſe nahajajo v peſniſtvu, „Katonòv Navk od zhlovehkega ſaderhanja“ ſpet po nemſki in ſlovenſki, „Isokratov Govor k' Demonikusu, od dolhnuſt“ po ſlovenſki, Plinijev liſt do Pavlina po nemſki, in nektère navadne pogovore v treh jeziki, kakor v I. Grammatiki Kraynſki l. 1768. —

Spominske ſlike iz ſvetovne razſtave l. 1873.

Načertuje Jos. Levičnik, učenik.

(Dalje.)

Motto: „Človek se nêh
Dokler živi.“

Narodſka priſlovnica.

Ozrimo ſe danes, dragi duſevni ſpremljevavec moj! v Švedsko ſolo. „Zakaj od Avſtrije prec tako dalječ gor v merzlo Švedijo? Nimamo li bližaj bolj ſloveče Nemſke deržave, ki ſe gotovo v razſtavi ni puſtila oſramotiti od pritlične Švedſke?“ bi vtegnil marsikdo začudjeno reči. —

Kar je reſnica, oſtane vedno reſnica, in reči moram: Po moji nemerodajni razſodbi ſtala je Švedija v oziru ſolſtva v ſprednjih verſtah in naj bližej naſe Avſtrije. Poverſni moj popis naj to kolikor, toliko dokaže.

Ako povem, da ſe je Švedſka ſola predſtavljala obiskovalcom kot

lesena sgrada, celo brez redno izpeljanega nadstropja, naj nihče ne bo prenel z razsodbo: „To, in pa nič!“ Šega severnih krajev je baje taka; — v drugem pa je kazala vsa stavba tako v zunanjem, kakor po znotranjem toliko ličnost in znažnost, — vsa znotranja oprava in učni pripomočki toliko popolnost, da je vsak pravico- in resnicoljubni človek naravnost pripoznati moral: národ, ki postavlja odgoji svoje mladine take šole, in jih vé s takimi učili preskerbeti, zasluži popolno spoštovanje; — kajti on mora biti zelo omikan. Pristopimo bližaj, in oglejmo si bolj natančno naš predmet! Že zvunaj pred vežnimi vrati, nad katerimi je bila vravnana navlašč strešica, da otroci o slabem vremenu že na suhem morajo dežnike skup zravnati, priredjena je bila tudi naredba za snaženje obutale. Veža je bila prav za prav že predjizba; v stene njene vdelane so bile kljukice, vsaka zaznamovana s svojo številko, kamor otroci obešajo svoja zgornja oblačila. Stalo je v tej predjizbi tudi čvetero šolskih stolov ali pruk na ogled, o katerih zaradi njihove posebnosti moram kaj bolj natančnega povedati. Vsaka pruka vravnana je bila le za enega učenca. Pri dveh sta bila sedeža po mehanični naredbi tako vravnana, da se vzdigneta sama od sebe navpično kvišku, ako učenec vstane. Vsled tega se v stolu stoječ lahko popolnoma prosto premikuje in pregiblje, ako pa se hoče usesti, mora si sedež z roko zopet vravnati in prirediti. Že ta mehanika sama po sebi nekako učence sili, da morajo v stolih mirno sedeti. Naslonilo (zadnja stran) je bilo vse nekoliko na znotraj izokroženo. Sprednja stran (nekaki berilnjak = Pult) imela je predal, kateri je zgornja, nekoliko proti učencu nagnjena polica (Deckbrett), popolno zapirala, in sicer tako, da kadar hoče učenec kaj noter vložiti ali vun vzeti, taisto enako pokrovu pri skrinjicah vzdigne in zopet zapre. Poleg tega pa je bila verhna polica (Deckbrett) tudi še tako vravnana, da se je zamogla vsa za kakih 5—6 centimetrov proti učencu primakniti, in če se je to zgodilo, pokazal se je na zadnji strani skriven plitev predalček za tintnik in pisalno orodje. Male, nezdatne razlike izvzemši, bile ste si ti pruki enaki. — Pri tretji pruki je bil sedež priredjen tako, da se je dal po lesenem pod sedežem vravnanim vertilu prizdigniti (povikšati) ali pa znižati, kar je po mojem mnenju tudi prav dobra misel, ker se stol vsled tega lahko v hipu pripraven stori za večje ali pa za manjše učence. — Pri četerti pruki so bile zopet tla (Bankboden) tako vravnane, da so se zamogle po mehanični napravi na sprednji strani nekoliko prizdigniti in na višej nakloniti, ali pa zopet navzdol spustiti, katero reguliranje dobro služi zlasti pri pisanji in branji. —

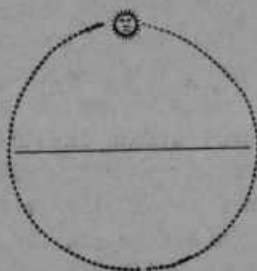
Po poveršnem popisu teh klopi potrudimo se zdaj dalje. Iz predjizbe k desni peljal je vhod v učiteljevo stanovanje. Zakaj je bilo ono obiskovalcem razstave zaperto, ne vem. Da bi bilo ono brez potrebnega pohošja (Zimmereinrichtung), o tem z ozirom na popolnost pri vseh osta-

lih stvarah prav zelo dvomim. Pač pak sem jaz za se sodil, da je noter berž ko ne stanoval varuh šolski, ki je morda ljubil — pokoj; — v razstavi ga pa ves božji dan ni bilo. Na vsaki način pa bi bili vsaj taki radovedneži, kakor je bila moja malenkost, radi vidili, kakošna je sobina oprava naših sobratov na daljnem severu. —

Preden se podamo v duhu v šolsko sobo, ozrmo se še na pripravo, kjer si zamorejo otroci osnažiti po umivanju roke ali obraz, ako bi kaj takega ravno treba bilo, in zdaj stopimo naprej! (Dalje prih.)

Nazorni nauk.

Poldne.



Solnce je stopalo više in više na nebnem obloku. Sedaj stoji v sredi, in je tedaj stopilo najviše. Polovica dneva — poldne je.

Pol dne (v kakšnem pomenu) je tedaj minulo, solnce sije najtopleje (naj bolj pripeka), senca je najkrajša. — Naše ure bijejo dvanaajst; zvon iz visocega stolpa opominja verne, da o polovici dneva pozdravljajo nebeško kraljico z angelovim češčenjem, a Bogu se zahvalijo za pomoč dopoldne in jo prosijo za delo popoldne. Delavci nekoliko ponehajo, vsa družina se zbere okoli pogernjene mize.

Preserčna hvala starišem, pa tudi: »Vseh oči, čakajo na Tebe, o Gospod, in Ti nasitiš vse, kar živi. Ti velevaš travi da rase živini v kermo, a žitu ljudem v korist, da kruh iz zemlje raste«. Tudi danes nam daješ, česar potrebujemo v življenje. Tedaj hvalite Boga, ker on je dobitljiv, in njegovo usmilenje je od vekomaj do vekomaj.

Molitev pred jedjo in po jedi. („Slov. nemški Abecednik“ str. 89.)

Ali je pri Vas še tista navada, da se pred jedjo in po jedi moli, so vprašali radovedneži poštenega lončarja, ki je v kerami pred jedjo molil? Kaj še, odgovori mož, imam doma dva prasca, a tista dva pred jedjo ne molita. (Glej 2. Lesebuch str. 70 „Das Tischgebet“.)

Otrok pri obedu.

Kadar govorimo s človekom, ki ga spoštujemo, mu gledamo v obraz in ne stikujemo po kotih. Spoštovanje do tujega nam ukazuje paziti na njegove besede. Kdor drugače ravna, je odljuđen; Bogu smo še večje spoštovanje dolžni kakor ljudem, tedaj je nespodobno, ako otrok pri molitvi pripravlja svoje mizno pripravo, ali gleda okoli sebe.

Naša dolžnost je, da smo Bogu hvaležni za jed, najboljša zahvala pa je, da jo zmerno uživamo. Dober okus zapelje človeka, da več je, kakor je ravno potreba. Nezmernež pa škoduje sam sebi, Bog nam je dal jed in pijačo, da